SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIII. (8)
No. (Štev.) 24

"ESLOVENIA LIBRE"

BUENOS AIRES,
16. JUNIJA (JUNIO) 1955

POSVETI V WASHINGTONU

V drugi polovici junija bo v San Franciscu pomembna slovesnost. Tam bodo proslavili deseto obletnico ustanovitve Organizacije združenih narodov. Sovjetski zunanji minister Molotov je med prvimi odpotoval iz Evrope na slavnost, te dni pa mu bodo sledili drugi evropski zunanji ministri in državniki. Vsi bodo pohiteli, da pridejo na slovesno zborovanje tiste ustanove, ki naj bi 1. za vse čase povezala ves svet v družino narodov, odločenih živeti v miru in prijateljstvu med seboj in 2. svet vladati tako, da bo za vedno preprečeno, da bi se še ponovila taka katastrofa, kakor je bila tista, ki je v letih 1939-1945 podirala svet. Združene države so v letu 1945 po zmagi nosile bandero vodstva sveta — njih teza o potrebi organizacije, ki naj zajame ves svet — teorija o "one world" — je zmagovala v svetovni politiki. Sovjetska zveza je bila takrat še trdno v taboru zaveznikov. V juniju 1945 je bila vojna še le na pol končana — v Pacifiku so še divjali boji proti Japonski in Sovjetska zveza v vojskovanje v Aziji še ni posegla.

Deset let po tem pomembnem dogodku v San Franciscu je slika sveta zelo drugačna od tiste, kot pa so si jo slikali tisti, ki so ustanovno listino o OZN tedaj podpisovali. Iluzija o enotnosti vsega sveta ("one world") se je razblinjala in je danes svet čisto jasno in ostro razklan v dvoje. Sovjetski blok je po številu prebivalstva skoraj da v premoči, ravnotežje med obema blokoma — komunističnim in demokratskim — sloni samo še na zalogi atomskih in hidrogenskih bomb.

Pa tudi čisto na diplomatskem, tehničnem področju prihaja ta delitev v dvoje vedno bolj do izraza. Dasi se vsako leto še prirerajo velike glavne skupščine OZN v znaku enotnosti, dasi delujejo razne komisije in pododbori OZN še vedno kompletno, je razklanost v dvoje prav te dni prišla do posebnega izraza. Predno bodo sedli delegati v San Franciscu skupaj, da proslave rojstvo ideala, ki se ni uresničil, se bodo več dni poprej v Washingtonu posvetovali zunanji ministri zahodnega demokratskega bloka sami zase. Na tej konferenci bodo le malo ali pa nič govorili o okrepitvi OZN, njih posveti bodo veljali krepitvi njihove lastne fronte. In tokrat bo tem posvetom za uvod nekaj časa prisostvoval zastopnik tiste države, ki je bila dala posredni povod, da je bila pred desetimi leti v San Franciscu listina o OZN podpisana.

Kancler Adenauer je bil med prvimi, ki je prišel te dni v Washington. Svojega potovanja v San Francisco ne bo nadaljeval, saj Nemčija še ni članica OZN. Pač pa je mogel ob svojem prihodu v Washington brati in slišati besede, ki so za njegov položaj zelo značilne. Zahodna Nemčija postaja po teh izjavah takorekoč glavni steber te zahodne koalicije, ki se je morala zvariti zaradi tega, ker je Sovjetska zveza preprečila, da bi se iz OZN ustvarilo tisto, kar je ves svet pred desetimi leti pričakoval. Potem ko se je zahodni blok moral začeti po svoje organizirati za varnost in obrambo miru, v začetku pač ni nikdo pričakoval, da bo prav Nemčija tista, ki bo postala eden najvažnejših partnerjev v tej koaliciji. Ko je kancler Adenauer izstopil iz letala v Washingtonu, ga je državni podtajnik Herbert Hoover pozdravil z besedami, češ da je s pristopom v Pariški pakt zahodna Nemčija postala eden glavnih činiteljev varnosti in miru v Evropi, obenem pa važen član tiste koalicije, ki hoče Evropo obvarovati pred novo katastrofo. Ko bodo te dni priši v Washington še Pinay, Mac Millan in drugi predstavniki zahodnega bloka, bodo to naziranje samo potrdili in verjetno podajali še širša zagotovila, da bi Nemčija vsekakor še trdneje sodelovala v evropskem obrambnem bloku.

Washingtonski posveti so tako zanimiv uvod v slovesnosti, ki bodo koncem meseca v San Franciscu. OZN je definitivno rozklana na dvoje in ta raklanost se bo ohranjala še dolgo vrsto let. Zahodni blok se s temi washingtonskimi posveti odloča še za trdnejšo povezanost in to zlasti zaradi tega, ker se je v njegovo skupnost vključila Nemčija. Predno bo nemški kancler stopal v stik s sovjetskimi državniki, ki so ga povabili na posvete za ureditev razmerja med Sovjetsko zvezo in zahodno Nemčijo, bodo zavezniki poskušali tako razširjeni zahodni blok okrepiti tako, da bi sovjetske intrige z Nemčijo ne mogle spremeniti tistega razvoja, ki se je v Evropi začel s pripravami in nato s podpisom Pariškega pakta in se izpopolnjuje sedaj s takimi posveti, kakor so te dni v Washingtonu.

HIZO UN LLAMAMIENTO A LA REFLEXION Y A LA CORDURA EL GENERAL PERON

GENERAL PERON POZIVA K TREZNOSTI IN PREVDARNOSTI

Predsednik general Juan D. Peron je v ponedeljek zvečer govoril po radiu argentinskemu narodu. Med drugim je navajal, da je misleč, da so napadi od znotraj in zunaj prenehali, leta 1953 v Santiago del Estero pozval vse Argentince, naj ustvarijo tako vzdušje, da bo lahko prišlo do sožitja in solidarnosti. Bilo je kazno, kakor da so voditelji oligarhije to ponudbo sprejeli. Storili so pa to samo navidezno, kajti nobene prilike niso opustili, da ne bi nadaljevali borbe za svoje privilegije. Ena od oblik tega boja je bila tista, ki se je je posluževala klerikalna oligarhija. General Peron je naglašal, da si je 12 let prizadeval, da bi ohranil harmonijo s cerkvenimi oblastmi, ker je to smatral za možno, nikdar pa ni poskušal, da bi Cerkev iz političnih razlogov pritegnil k sebi. Navaja, da je dal kleru čezmero ugodnosti in to predvsem zato, ker da je smatral za dolžnost, da osvobodi kler pomoči s strani oligarhije, da bi lahko služil narodu, ne pa oligarhiji. Toda dela ponosnega in častihlepnega klera ni bilo mogoče pregovoriti. General Peron je tu omenjal, da so ga sindikalne organizacije ponovno svarile pred nevarnostjo take njegove politike napram kleru. Zdaj vidi, da s svojimi nazori ni uspel, toda tega ne obžaluje. Zdaj, ko se je kler odločil, da se bo pokazal kot volk, ki je bil odet v ovčjo kožo, da se zveže z oligarhijo in da z njo ustanovi novo oligarhično-klerikalno zvezo, ne bo zanemaril svojih ustavnih dolžnosti.

General Peron je v nadaljnjih izvajanjih naglašal: "Duhovnikom, ki služijo narodu, se ni treba ničesar bati, pač pa tistim, ki se skušajo posluževati naroda. Ti klerikalci, obsedeni od napuha, so bili tisti, ki so se bratili s prejšnjimi vladami kljub liberalizmu, ki so ga te vlade izpovedovale. Ta kler in te vlade so se zaradi oligarhičnega, skupnega izvora, predvsem pa zaradi političnih in gospodarskih stikov čutile med seboj povezane. Nobena cerkvena avtoriteta ni izdala kakega pastirskega pisma, s katerim bi bila prepovedala to obsodbe vredno intervencijo. Od leta 1946 pa do 1953 je kler poskušal, da bi se infiltriral v peronistično gibanje, ko pa ni uspel, je leta 1953 začel nesramno gonjo proti zakonitim oblastem. General Peron je tu omenjal sistematično gonjo klera proti osebi in socialni ustanovi Eva Perón, zaničevanje peronistk, CGT, gonjo proti peronističnim idealom, govorice o odstopih ministrov, gonjo za diskreditiranje vlade v inozemstvu, gonjo proti dijaškim organizacijam. Pravi, da je vse to bil odgovor na velikodušno postopanje vlade napram njim.

V nadalnjih izvajanjih se je pa general Peron dotaknil dogodkov zadnjih dni ter je dejal: Sedaj smo pred resničnim napadom od znotraj in zunaj. Nasproti nasilnim dejanjem želim narodu spregovoriti besedo za pomirjenje. Problem, ki vznemirja motilce miru, ni moja zadeva in tudi ne zadeva kongresa. Narod je pozvan, da to reši. Če narod spremembe ustave ne bo hotel, se bo izjavil proti temu, če pa bo za, bo to potrdil. Zakaj tedaj delati agitacijo in povzročati nemire? Če kaki zakoni ne zadovoljujejo manjšine, zaradi tega ne smemo rušiti miru, ker to ni bila kršitev ne ustave in ne zakona. Mi, ki moramo vzdrževati red, hočemo to storiti pametno, toda vsaka stvar ima svoje meje. Vlada zagotavlja čiste in poštene volitve, da bi se rešila nasprotja, ne more pa dopustiti nasilnih rešitev in histeričnih dejanj, ki žalijo narod in republiko v njunih svetih simbolih. Zadnjikrat opozarjam, da to ni verski, ampak klerikalni in politični problem. Te demonstracije ne delajo časti ne Bogu in ne Cerkvi.

Predsednik je zatem omenjal, da bodo sedaj začeli nastopati kavarniški revolucionarji in širiti neresnične vesti, da ta ali drugi od šefov v vojski ali policiji ni zadovoljen z vlado. Pravi, da on te dobro pozna in ve, da vedno izpoljnjujejo svojo dolžnost. Zato ga take govorice ne vznemirjajo. Toda ne bo odveč, če te motilce miru opozori, da ne bodo trpeli več nadalnjih izgredov in da lahko to v narodu povzroči nepredvidene reakcije. Da se to še ni zgodilo, je dejal general Peron, je zaradi tega, ker se je vedno trudil, da je to preprečil. "Toda ne vem, če se to pametno argentinsko ljudstvo nekega dne ne bo utrudilo in si bo hotelo na lastno roko deliti pravico. Da zadnjič policija ni nastopila, je bilo zato, ker smo vedeli, da gre za provokacijo, in če bi nastopili, bi bilo prišlo do zelo obžalovanja vrednih posledic. Tako pa sedaj narod preklinja nespametne. Sedaj so pa opozorjeni in nihče ne bo mogel ignorirati svoje odgovornosti. Zato smo izdali povelje, da je treba izgrede zatreti s silo."

Končno je general Peron opozarjal vse k budnosti. In to iz službe domov in od doma v službo. Toda vedno s pristojnimi organizacijami. Akcijska in prevozna sredstva morajo biti vedno pripravljena ter vedno v stiku s policijo in taktičnimi komandami. Vsako drugačno povelje bo pa on izdal. Geslo je: pozor in budnost. "Mi lahko pošljemo 10 ljudi na vsakega od onih in desetkrat več ljudi na ulico kot oni. Mi ne smemo delati nobenih iger kot to delajo oni. Naše disciplinirane organizacije ne smejo izgubljati časa z nevažnimi in nepomembnimi stvarmi".

PRIPRAVE ZA JULIJSKO KONFERENCO

Sovjetska vlada je v Moskvi objavila, da sprejema zahodni predlog, da naj se konferenca štirih vodilnih državnikov sveta (Eisenhower, Bulganin, Eden in Faure) snide v Ženevi in sicer v dneh od 19. do 23. julija. Ta rok štirih dni se zdi sovjetom sicer zelo kratek, toda težko bo na tem kaj spremeniti, ker v Washingtonu odločno izjavljajo, da Eisenhower zaradi izvrševanja svojih ustavnih nalog ne more biti iz Washingtona odsoten več ko določeno število dni. Sovjetski državniki pa so navajeni na konference, ki dolgo trajajo. Samo tisti posveti, kjer so s svojo zavlačevalno taktiko mogli svoje tovariše iz zahodnih držav dovolj izčrpati, so jim rodile dovolj sadov. V Moskvi tokrat pravilno navajajo, da je na dnevnem redu tega važnega posveta vse preveč važnih zadev — štirje dnevi posvetov ne morejo zadostovati, da se dosže tako pomirjenje sveta, da bo svet od sedanje napetosti prešel v mirnejšo dobo sožitja — koeksistence.

SOVJETI RAZKRIVAJO SVOJE NAČRTE?

V Moskvi so te dni presenetili svet z objavo članka, ki bo vrgel novo luč na taktiko ekipe, ki sedaj v Moskvi vlada. Tako je glasilo komunistične stranke "Komunist" objavilo, da je bil Beria odstranjen iz vodstva stranke tako, da se je to dejansko zgodilo proti volji in namenom Malenkova. Tako se že tedaj z odhodom Berie ni okrepil položaj Malenkova, ampak se je — po pisanju tega lista — okrepil položaj prezidija stranke. Iz tiste borbe Kruščev ni izšel kot posebne vrste zmagovalec — partija nima več generalnega tajnika, ki bi imel tak položaj kot ga je imel Stalin, ampak je Kruščev samo "prvi tajnik", ki ga spet v vsem nadzira prezidij partije.

Kakor se je zahod motil, ko je menil, da je Beria podlegel Malenkovu, s katerim bi bil baje moral deliti vrhovno oblast v Sovjetski zvezi, tako se je zahod zmotil tudi sedaj, ko misli, da se sovjeti pripravljajo na nove konference tako, kakor se je to dogajalo v Stalinovih časih. Kakor piše Walter Lippmann sovjeti ne računajo na to, da bi konferenco v Ženevi organizirali in zaključili tako, kakor je bila ona v Teheranu in Jalti — do sicer istega cilja prihajajo tokrat sovjeti z drugimi sredstvi in načrti. Če se je v Jalti skušala ohranjati koalicija, ki je bila sovjetom koristna, se sedaj ta misel opušča. Sovjetska diplomacija se že dalj časa odloča za drugačno metodo. Namesto splošnega sporazuma, ki bi zajemal več držav in več vprašanj, se je sovjetska diplomacija odločila, da sklepa dogovore v dvoje — da ureja probleme z vsakim partnerjem neposredno. Tako je bil v Moskvo pozvan avstrijskih kancler Raab — kmalu nato je bilo urejeno vprašanje Avstrije, spor z Jugoslavijo so sovjeti uredili tako, da se je sovjetska delegacija podala na direktne razgovore v Beograd. Nemško vprašanje so začeli sovjeti urejati tako, da so povabili kanclerja Adenauerja na direktne razgovore.

SPORAZUM V DVOJE?

Dasi sovjetski državniki navajajo, da je cela vrsta problemov, ki se bo morala obravnavati na konferenci v Ženevi, bo dejansko že pred konferenco verjetno odpravljenih z dnevnega reda kopica zadev, ki jih bodo sovjeti lahko nato smatrali že za zaključene. O Avstriji se ne bo več govorilo, mnogo visečih vprašanj z zahodno Nemčijo pa bodo sovjeti mogli spraviti na redni tir diplomatskih pogajanj, ko bodo redni diplomatski sti-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Presentóse un proyecto de traslado de los restos de San Martín y Belgrano

El diputado nacional señor Pedro Otero, del sector peronista, presentó el lunes pasado el siguiente proyecto de ley:

Artículo 1º: El Poder Ejecutivo Nacional dispondrá el retiro de los restos del General José de San Martín, que se hallan en el solar sito en la calle Rivadavia esquina San Martín, de la Capital Federal, y su traslado al Congreso de la Nación, hasta tanto se levente el Panteón Nacional donde recibirán eterno descanso.

Art. 2º: Asimismo, el Poder Ejecutivo Nacional procederá al retiro de los restos del General Manuel Belgrano, que se encuentran en el monumento ubicado en el solar sito en la calle Defensa y Belgrano de la Capital Federal y los trasladará al Congreso de la Nación, hasta tanto se erija el Panteón Nacional.

Art. 3º: Trofeos conquistados en ocasión de las invasiones inglesas, que se hallan en el recinto ubicado en la calle Defensa esquina Belgrano de la Capital Federal, serán trasladados por el Poder Ejecutivo Nacional al Museo Histórico Nacional.

Zakonski osnutek o prenosu posmrtnih ostankov San Martina in Belgrana

Narodni poslanec Peronistične stranke señor Pedro Otero je predložil poslanski zbornici v razpravo in odobritev naslednji zakonski predlog:

Čl. 1.: Nacionalna vlada bo odredila prenos posmrtnih ostankov generala José de San Martina, ki počivajo sedaj na prostoru na oglu med ulicama Rivadavia in San Martin v Buenos Airesu od tu v palačo Narodnega kongresa, dokler ne bo zgrajen Nacionalni panteon, kjer bodo nato počivali;

Čl. 2.: Nacionalna vlada bo prav tako izvršila prenos posmrtnih ostankov generala Manuela Belgrana, ki so sedaj v spomeniku na prostoru med ulicama Defensa in Belgrano s tega mesta v Narodni kongres za toliko časa, dokler ne bo postavljen Nacionalni panteon.

Čl. 3.: Trofeje, ki so bile zaplenjene ob priliki angleškega napada in so sedaj shranjene v prostoru na oglu med ulicama Defensa in Belgrano bo dala vlada prenesti v Državni zgodovinski muzej.

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Vrh. poveljnik NATO, gral. Grünther, je resno opozoril zapadni svet naj se ne da prevariti zaradi nedavnih sovjetskih diplomatskih potez, ki se kažejo miroljubne in željne sprave. Po njegovem mnenju so sedanji vladarji Kremlja bolj pretkani kakor je bil Stalin. — **Stavka** več deset tisoč delavcev v Fordovih tovarnah avtomobilov se je končala z zmago stavkujočih, ki so dobili povišanje mezd, letno zavarovalnino in številne druge ugodnosti. Zaradi podobnih zahtev je stopilo v stavko tudi več deset tisoč delavcev General Motors tovaren, ki se jim namerava priključiti delavstvo jeklaren.

GUATEMALA: Armasova vlada je prekinila diplomatske in trgovske stike z vsemi državami za železno zaveso, tako v Evropi kakor na Daljnem vzhodu.

BRAZILIJA: Za predsedniško mesto te države se bodo borili na jesenskih volitvah trije doslej postavljeni kandidati: guverner države Minas Gerais Juscelino Kubitchek, guverner države Sao Paolo Adhemar de Barros in bivši vojaški pribočnik samomorilskega Vargasa gral. Juarez Tovara. Prvi je kandidat socialdemokratske stranke, drugi socialne napredne stranke in tretji kroga bivšega predsednika Vargasa in ljubljenec vojske

FRANCIJA: Molotov so je na poti iz Moskve v San Francisco, kjer se bo udeležil proslave 10 obletnice ustanovitve ZN, ustavil v Parizu, kjer je po kratkih razgovorih povabil franc. preds. Faure-a in zun. ministra Pinaya na obisk v Moskvo. Oba povabljenca sta izjavila, da bosta ob priliki napravila obisk v Kremlju.

ANGLIJA: Kraljica Elizabeta je odprla novo zasedanje parlamenta, ki se je zaradi stavke železničarjev pričelo prej kot navadno. V prestolnem govoru je podala že znane načrte in cilje britanske zunanje in notranje politike. — **Attlee** je zaradi poziva lastne stranke objavil, da še ne bo podal ostavke kot vodja stranke, kar je nameraval storili vsled starosti.

AVSTRIJA: Dulles je objavil, da je USA pripravljena pomagati oborožiti avstrijsko vojsko, če jo bo avstrijska vlada za to naprosila.

FLRJ: Šest dni po skupni izjavi z Bulganinom je Tito izdal naredbo, po kateri je odpravil vse ovire za potovanje v ZSSR iz Jugoslavije. Na podlagi določil skupne izjave bi morale o obnovitvi prostega potovanja med obema državama razpravljati za to določene komisije, ki bi izdelale nova določila. Toda Tito ni čakal na to. Prvi, ki so sedaj dobili dovoljenje za obisk ZSS, so sorodniki tistih Jugoslovanov, ki so bili l. 1948, ob "prelomu" Tita z Moskvo, "zadržani" v ZSSR. — **Koncem tega meseca** bodo USA, Anglija, Francija in Titova Jugoslavija imele konferenco v Beogradu o mednarodnih vprašanjih. Udeležili se je bodo veleposlaniki omenjenih držav s Titovim zun. ministrom. V glavnem nameravajo razpravljati o ciljih in metodah sovjetske strategije v Evropi, s čimer bi se pripravili na bližnjo konferenco velikih štirih. Zahodnjaki menijo, da bodo mogli od Tita izvedeti važne novice po Kruščevem obisku v Beogradu.

ZSSR: Nehru je doživel v Moskvi sprejem, kakršnega tam že dolgo niso videli. Bulganin je celo tvegal in se je z Nehrujem vozil v odprtem avtomobilu po Moskovskih ulicah. Nehruja so na moskovskem letališču dobesedno zasuli s cvetjem, kar je nanj napravilo izreden vtis. Sploh je Nehru silno dovzeten za zunanji videz in pripravljene učinke, kar sovjeti dobro vedo. Po prihodu v Kremelj je na vse načine hvalil ZSSR in njene vladarje. Pozneje je imel z Bulganinom razgovore o raznih svetovnih problemih in mu je predložil več svojih načrtov, zlasti kar se tiče Formoze in Daljnega vzhoda, katerih vsebine pa niso objavili.

INDIJA: Švicarsko-nemška ekspedicija, ki je letos poskušala zavzeti doslej nepremagani osemtisočak v Himalaji Dhaulagiri, je morala opustiti poskus nekaj desetin metrov pod vrhom, zaradi hudih snežnih viharjev. Lansko leto je ta orjak premagal tudi argentinsko ekspedicijo in zahteval življenje njenega vodje por. Ibañeza.

Nemški prevod Mauserjeve povesti

Naznanili smo že v našem listu, da je Mauserjeva povest **Kaplan Klemen**, ki jo je svoj čas napisal v koroškem taborišču in je izhajala v Koroški Kroniki ter pozneje v Ameriški domovini nikdar še v knjižni izdaji, izšla v nemškem prevodu. Zdaj smo dobili to nemško izdajo v roke in čutimo dolžnost, da o njej poročamo obširneje, kakor tak dogodek po pomembnosti tudi zasluži.

Kaplan Klemen je v nemščini izšel pod naslovom **Kaplan Klemens** pri znani švičarski založbi **Schweizer Volks-Buchgemeinde Luzern** v prevodu **Bernharda Straussa** in **Gerolda Schmida.** Bral sem nekje, da je Bernhard Strauss Slovenec, vem pa, da je teža prevoda slonela na švicarskem katoliškem pisatelju Geroldu Schmidu, znanemu prijatelju Slovencev, ki je svoj čas obiskal slovenske begunce na Koroškem, se naučil slovenskega jezika in po svoje iz slovenščine priredil življenjepis Grozdeta (prav tistega, katerega je pozneje naš škof poklonil v dar v Rimu papežu Piju XII ob prvem srečanju po vojni). Na elegantnem papirju in v skrbnem tisku na 345 straneh je Kaplan Klemen izšel v isti zbirki, kakor na primer Werflova Pesem o Bernardki, ki jo ima prevedeno v slovenščino — za zdaj še v rokopisu — prav Mauser jo je prevedel, ter bo šel v desettisočih med najširše plasti nemško beročega občinstva. **Mauser je prvi slovenski izseljenski pisatelj, ki prestopa meje zgolj slovenskega bralstva.** Res, da smo zamejci v svetovno književnost pomagali Cankarju (Mama mia v Rimu v prevodu dr. Ježa) ali Jurčiču, Finžgarju in Terčelju (v prevodu dr. Kolednika), ali slovenski religiozni liriki (ki jo pripravlja v kasteljanščini gdč. Castro v Madridu) ter še marsikakšnim malenkostim... toda slovenski izseljenski pisatelj stopa šele s tem prevodom pred svetovno občinstvo, in zato bo zanimivo kakšno sodbo bo to izreklo o njem.

Delo je po svoji vsebini namreč zelo sodobno in moderno. Govori o apostolatu slovenskega duhovnika na socialnem polju med najbednejšimi proletarci, imenoma med barakarji v Ljubljani, ki so stanovali na Cesti dveh cesarjev. Že Finžgar je literarno obdelal to "Sibirijo". Zdaj je v to okolje Mauser postavil ves roman gorenjskega bogoslovca. V dveh delih obravnava njegovo življenje: prvi v borbi za svoj duhovski poklic, ko se trga iz čustev prve dijaške ljubezni ter kot bogoslovec dozoreva za svoj poklic kot aktivni član Vincencijeve konference, ki si je dala nalogo, moralno dvigniti "Sibirce"; v drugem delu pa njegovo delovanje kot vikar v "Sibiriji" ter njegovo borbo s komunisti, ki intrigarajo proti njemu, pa končno zaradi njegove nesebične velike ljubezni do bližnjega vsi po vrsti podležejo. Njegov apostolat je imel uspeh, ki bo kronan s prvo novo mašo iz otrok tega prej od Cerkve pozabljenega sveta ter bo tako imel naslednika. Idealizem in ljubezen slovenskega delavskega duhovnika sta prikazana z vso ljubeznijo in simpatijo, toda zgolj z literarnimi sredstvi na način kakega češkega J. Š. Bara bolj kot našega Preglja. Invencija, srčna toplota in lahkota sloga je oznaka Mauserjevega pisanja, ki me v tem nemškem prevodu, ko slovenski izvirnik kljub vsej adekvatnosti, vendar le izgublja nekaj Mauserjevega gorenjskega čara, spominja najbolj na pisanje — Bevkovo. Tu sem šele opazil, koliko podobnosti ima s Kaplanom Čedrmacem v slogu, toda na socialnem, ne nacionalnem polju. Toda za oznako povesti glede sloga in umetniške kompozicije, bo prostor še drugod. Pred tem bi nas seveda še zanimalo, kaj bo v romanu videl tujec.

Zanimivo je, kako prevajalca predstavita na platnicah tega našega emigracijskega pisatelja. V začetku poudarita, da bralca mora zanimati kako bo končal povest ta "akademik, ki ga je življenje vrglo iz poklica, ki v taborišču po gozdarskem delu pozno v polnoč piše ob brleči luči na zaboju, ki mu služi kot miza. Kot v veternem pišu teče pero na papirne odpadke, ki nato padajo kot listje na tla. Čas je dragocen. In tako gre noč za nočjo, in ko se zor zazori, že vzame Mauser v roke orodje cestnega delavca ali podiralca dreves, da gre služit za prehrano svoje družine"... Potem govorita o Mauserjevem triletnem predsedništvu Vincencijeve konference v Ljubljani (ne povesta pa, da bogoslovne!) za barakarski okraj "Sibirija", kjer je dobil polno novih spoznanj... vse to je na Koroškem pomešal z domotožjem po domovini onstran Karavank, mislil na preprosto vaško prebivalstvo in na življenjski optimizem njegovih dušebrižnikov, pa tudi na fanatične komuniste, kar je spravil v roman kot **"visoko pesem na poslanstvo duhovnika".** Nato označi vsebino romana podobno kakor mi, ter zaključuje: "V nasprotju z mnogimi modernimi romani, ki duhovnika iz njegovega idealnega poslanstva izločajo v čisto človeškost, riše ta roman slovenskega pesnika tisto idealno podobo dušebrižnika, h kateremu bedo trpeči človek gleda z zaupanjem, duhovništvo sovražeči pa se ob njem razvname do razbeljenosti sovraštva, ker je pač čisto drugačen kot drugi in mu njegov način življenja ne nudi priložnosti za napade. Slovenski pesnik si je s svojimi mnogimi povestmi v Ameriki, svoji novi domovini, dobil dobro ime in Kaplan Klemen gre čez odre v dramatski obliki."

Tako prevajalca o njem. Mi smo veseli, da je pisatelj Mauser prešel v širšo last v tako lepem prevodu, ki sta ga oskrbela Strauss in Schmid, ter v tako lepi tiskarski obliki, ki bi mu jo Slovenci težko dali. **Na vsak način pa je to skoraj očitek Slovencem, ki prav te povesti Mauserjeve še nimamo v knjižni izdaji.** Prevajalcema smo hvaležni iz vsega srca za to potrditev vrednosti naše literature, pisatelju Mauserju pa iskreno čestitamo k temu med nami edinstvenemu uspehu. Pa če kdo, ga zosluži on — ta neutrudni snovatelj ljudskih zgodb iz naše lepe polpreteklosti, ki so našle dopadajanje tudi pri tujcih, naših prijateljih. In prof. Schmid je med njimi eden največjih.

Tine Debeljak.

Miloš Stare petdesetletnih

Saj marsikdo tega skoro verjel ne bo. Še bolj se bodo začudili tisti, ki so bili predzadnjo nedeljo v gledališču Smart, kjer je Miloš Stare z vso mladostno svežostjo in udarnostjo nastopil kot govornik na spominski prireditvi ter je govoril lepe spominske besede vsem slovenskim žrtvam vojne, okupacije in komunistične revolucije. Pa je le res. Miloš Stare je v soboto 11. junija t. l. dopolnil 50 let svojega življenja.

Uredniki Svobodne Slovenije smatramo za svojo dolžnost, da se ga ob tej priliki spomnimo v listu, katerega ustanovitelj je slavljenec in ga je vodil v težkih letih okupacije in mu stoji na čelu še danes v Argentini. Smatramo za svojo dolžnost, da se ob tem življenskem jubileju spomnimo neumornega in nesebičnega ter požrtvovalnega slov. kult., političnega in javnega delavca, ene vodilnih osebnosti slov. protikom. emigracije v svetu, človeka, ki je ves predan skupnosti, narodu, ves in vedno v službi obema, tako, da zase skoro nima časa, čeprav v svoji skromnosti nima nobenih velikih zahtev. Zato so tudi te vrstice napisane proti njegovi volji, napisane so pa zato, da mu izrazijo vsaj skromno zahvalo za vse njegovo veliko in nesebično ter požrtvovalno javno delo, ki ga je Stare dosedaj opravil v službi slovenskega naroda.

Osebne podatke jubilanta lahko suhoparno strnemo takole: Rodil se je 11.VI. 1905 v Dobu pri Domžalah kot sin kmečkih staršev. Ljudsko šolo in gimnazijo obiskoval v Ljubljani. Po maturi 1924 se vpisal na pravno fak. ljb. univerze. Po diplomi odslužil vojaški rok v sodni stroki, bil 1 leto sodni pripravnik na ljb. sodišču, nato vstopil kot koncipient v odvet. pisarno dr. Kreka. Po imenovanju za min. l. 1935 je dr. Krek opustil izvrševanje odvet. poklica. Njegovo pisarno je od tedaj naprej dejansko vodil Stare ter jo po odvet. izpitu l. 1937. tudi formalno prevzel. Med vojno so mu jo Gestapovci 4. aprila 1944. Leta zaprli in zaplenili ves inventar. Nato je deloval v ilegali, begunska leta preživel v Rimu do svojega odhoda v Argentino, kamor je prišel 4. XII. 1947. Tu je sedaj uradnik v ministrstvu za javna dela.

JAVNO DELO PRED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Javno udejstvovati se je g. Miloš Stare začel že v srednješolskih in v akademskih letih. Je iz tiste generacije slovenske dijaške in akademske mladine, ki se je že v mladosti vključila v javno delo in poprijela povsod, kjer je bilo potreba. Stare je začel v dr. Merharjevi stolni kongregaciji, kjer je nastopal na raznih prireditvah, akademijah in gledaliških predstavah. Tu se je navdušil za odersko nastopanje, ki mu je prineslo sloves enega najboljših amaterskih gledaliških igralcev in režiserjev. Pozneje je nastopal mnogo pri Ljudskem odru in raznih drugih odrih. Nekatere predstave, v katerih je nastopal Stare, so vzbudile v tisti dobi posebno pozornost (Shakespearejev Macbeth v Ljubljanski drami, ki so ga pripravljali dijaki nad dve leti, premiera Župančičeve Veronike Desenišče v prosvetnem domu v Domžalah v režiji Stareta ob navzočnosti avtorja, Hero in Leander v Ljudskem odru v režiji Marije Vere, Calderonov misterij "Igralec in milost" v ljubljanski operi in drugi).

Znan pa je bil kot recitator in deklamator, zlasti na reprezentativnih akademijah v Unionu. Že tedaj je veljal tudi za enega najboljših govornikov mlajše generacije.

Staretovo javno udejstvovanje je posegalo v vse panoge slov. kat. javnega življenja. V podrobnostih ga je tu zaradi pomanjkanja prostora težko prikazati. Zato se bomo omejili samo na glavna področja.

Pri ljubljanski radijski postaji je deloval od leta 1929 kot napovedovalec. To delo je izmenoma z ing. Pengovom opravljal do leta 1933, ko je bila Prosvetna zveza, ki je upravljala radijsko postajo, razpuščena. Avgusta 1935 se je vrnil k radijski postaji kot eden treh komisarjev, ki jih je imenoval minister za pošto za upravo radijske postaje. Prosvetna zveza je radijsko postajo znova prevzela naslednje leto in imenovala upravo, v kateri je imel Stare upravno-gospodarsko vodstvo, univ. prof. ing. Mario Osana tehnično vodstvo in dr. Fr. Koblar programsko. Stare je v imenu Prosvetne zveze vodil akcijo za razširitev radijske postaje v Lj. in za postavitev relejne postaje v Mariboru. Pri tem sta še odločilno sodelovala prof. ing. Osana kot tehnični strokovnjak in industrialec Ivan Avsenek kot gospodarski izvedenec. To je bilo ogromno delo dveh let. Za poštno min. je bilo treba namreč sestaviti proračune radijske postaje za investicije in programe za 15 let, t. j. za dobo, za katero naj bi bila sklenjena pogodba med Prosvetno zvezo in poštnim ministrstvom za zakup radijske postaje v Ljubljani. Za izvedbo tega načrta je bilo treba premagati nešteto velikih težav. Bile so potrebne številne intervencije v Beogradu, pojasnjevanja in kontroliranje sestavljenih proračunov, borba je bila včasih huda.

Končno je bilo to delo ob podpori slov. ministrov, zlasti dr. Kreka, zaključeno z uspehom. Staretu je tudi uspelo, da je bila ustanovljena Radijska družba. Prosvetna zveza je sklenila pogodbo s firmo Lorenz za nabavo nove 20 kilovatne postaje v Ljubljani, opremo študijev in relejne postaje v Mariboru, ki so jo začeli takoj graditi. Slovensko radijsko postajo je Stare zastopal na raznih konferencah v Zagrebu in Beogradu, leta 1936 pa tudi na mednarodnem radijskem kongresu v Salzburgu in na Dunaju.

Njegova ljubezen do te slovenske kulturne ustanove se odraža tudi v dejstvu, da je vse intervencije, vsa pota in vse tudi čisto odvetniške posle za radijsko postajo opravljal brezplačno.

Prosvetna zveza, centrala slov. prosvetnih in kulturnih organizacij, je dala Staretu široko polje za udejstvovanje. Kot tajnik odbora in odbornik Prosvetne zveze je sodeloval pri raznih iniciativah za poglobitev in razširitev kat. prosvetnega dela med Slovenci. Vodil je tečaje, predaval v raznih krajih in kot govornik nastopal na številnih taborih. Stare je bil tudi med vnetimi zagovorniki ideje, da je treba nujno zgraditi v Ljubljani osrednji Slovenski dom, v katerem bi bil sedež vseh kat. organizacij in v katerem bi bili tudi najmodernejši radijski študiji, dvorana za reprezentativne kat. prireditve, prostori za tečaje i t. d. Zato je vstopil v odbor zadruge Lastni dom, ki naj bi gradila omenjeno palačo v Ljubljani, nazadnje pa je postal tudi predsednik te zadruge. Ogrodje palače za osrednji slov. kat. narodni dom je bilo ob izbruhu svet. vojne že postavljeno.

Poleg dela pri Prosvetni zvezi je Stare svojo aktivnost iz akad. kat. društva Zarja in dijaškega društva "Bistrica" prenesel pozneje tudi v številne druge kat. kult. in gospodarske organizacije. Tako je bil tajnik SKAS-a, odbornik Ljudskega odra, Radijske družbe d. z. o. z., član nadzornega odbora Zadružne zveze in Hranilnice kmečkih občin.

Slovenska ljudska stranka je v Staretu dobila ne samo odličnega člana, ampak tudi odločnega borca in izvrševalca svojega programa v korist slov. naroda. Polit. delo je Stareta zanimalo že v akad. letih. Posvetil se mu je pa v dobi "zelenih kravat". Še v dobi diktature je bil pritegnjen kot predstavnik mlajših v "štirinajstorico", t. j. v vrhovni tajni forum SLS. Od tedaj naprej je ostal stalno v vodstvu stranke.

Kot odličnega in borbenega govornika ga je vodstvo stranke pošiljalo na shode, zlasti v velikem ljubljanskem okraju, kjer je bil Stare tudi podpredsednik strankine okrajne organizacije. V tem okraju je vodil zadnji dve volitvi pred vojno, t. j. občinske in državnozborske, pri katerih je bil l. 1938, tudi izvoljen za poslanca za ta okraj.

MEDVOJNA DOBA

in komunistična revolucija v Sloveniji sta Stareta zaradi njegovih sposobnosti postavili v Slovenski ljudski stranki v prve vrste. V začetku vojne je bil kot predstavnik SLS član Narodnega sveta, ki je zaradi prekinitve zvez z osrednjo vlado prevzel začasno oblast v Sloveniji.

Okupacija ni dopuščala nadaljevanja političnega dela na mirnodobski način. Zato se je Stare prilagodil razmeram in posvetil povsem ilegalnemu delu tako v odnosu do okupatorjev, kakor v borbi proti komunizmu, v pripravah za povojno dobo, v iskanju zvez z inozemstvom ter v obveščanju slovenskega vodstva v inozemstvu o razmerah v Sloveniji. Kot član ožjega delovnega odbora SLS je sodeloval pri tajnem strankinem delu, tako pri onem, ki se je nanašalo na medvojno dobo, kakor pri pripravah za povojno dobo. Po njegovem prizadevanju je odbor SLS skupno s strokovnjaki že med vojno izdelal osnutek ustave slovenske države in osnutek ustave zvezne Jugoslavije. Stare je zagovarjal sodelovanje SLS z ostalimi demokratskimi strankami. Bil je predstavnik SLS v Slovenski zavezi, od njene ustanovitve ter član ožjega odbora, ki so ga poleg njega tvorili ing. Mačkovšek (umrl v Dachauu) ter dr. Jelenc. Ustanovil je že leta 1941 list Svobodna Slovenija, ki ga je izdajal tajno s pomočjo treh vztrajnih in molčečih prijateljev. Vodil je odločno borbo proti komunizmu in bil brezkompromisen proti okupatorjem. Svaril je pred vabami okupatorjev k dejanjem, ki bi značila politično sodelovanje. V poročilih v inozemstvo je dosledno branil Vaške stražarje in vse protikomunistične borce, katere so klevetali komunizmu prijazni obveščevalci.

Sodeloval je odločilno pri ustanovitni Narodnega odboru za Slovenijo.

Trikrat je bilo Staretovo življenje v neposredni nevarnosti. Septembra 1942 so komunisti pripravljali nanj atentat, ki naj bi ga izvedli v začetku oktobra istega leta. Le neprevidnost enega izmed zasledovalcev je povzročila, da je dr. K. to opazil in opozoril Stareta na nevarnost. Ugotovljana je bila trojka, ki naj bi likvidacijo izvedla. V začetku lela 1944 je Stare slutil, da mu preti nevarnost od Gestapa, zato ni več spal ponoči v svojem stanovanju. 4. aprila ponoči ga je Gestapo hotela aretirati. Iskali so ga v pisarni in stanovanju. Od tedaj je moral Stare v skrivališče in je več kot eno leto živel popolnoma skrito pred komunističnimi in gestapovskimi zasledovalci. — 27. oktobra 1945 pa ga je napadla v Trstu v Via Ginnastica partizanska trojka, ki ga je hotela vreči v pripravljeni avto in odpeljati v Ljubljano. Tudi ta poizkus se je ponesrečil.

Staretovo ilegalno delo med vojno proti okupatorju je omenjeno tudi v mednarodni politični literaturi. Tako ga glavni tajnik Krščanske demokratske zveze za Srednjo Evropo Konrad Sieniewicz v svoji brošuri "Christian Demokracy in Central Europe" poleg voditeljev odporniškega gibanja škofa Rancansa v Latviji, Msgra Mykolasa Krupavičiusa v Litvi, Cirila Ratajskega, Jana Jankowskega in Jerzy Brauna na Poljskem, Msgra Antonina Štaška na Češkem, Bele Varga na Madžarskem ter Georgesa Bidaulta v Franciji, omenja kot organizatorja odpora proti okupatorju v Sloveniji.

ARGENTINA

Begunska leta je Stare preživel v Rimu in sicer od konca leta 1945 do srede leta 1947, kjer je pri dr. Kreku pomagal pri reševanju slovenskih begunskih problemov do odhoda v emigracijo. V Buenos Aires je prišel v začetku decembra 1947. Kljub temu, da je bilo komaj nekaj desetin slovenskih naseljencev v Buenos Airesu, je začel z njimi pripravljeti ustanovitev društva, ki naj bi tedaj predvsem nudilo prihajajočim beguncem oporo ob prihodu v deželo. Tako je nastalo Društvo Slovencev in je bil na ustanovnem občnem zboru januarja 1948 izvoljen za predsednika Miloš Stare, ki je vršil to funkcijo 5 polnih let. Šestič zaradi zrahljanega zdravja na ponovno izvolitev ni več pristal.

Kot predsednik Društva Slovencev je Stare za slov. protikom. emigrante v Argentini izvršil ogromno delo. Kaj je v tedanjih dneh pomenilo voditi društvo, ko ni bilo nobenih sredstev, ko ni bilo nobenih večjih poznanstev z vplivnejšimi domačini, v pristanišču pa skoro vsak mesec na stotine in stotine slov. beguncev, katerim je bilo treba pomagati, svetovati in podobno, si še danes komaj predstavljamo. Pa je pod Staretovim predsedstvom šlo in Društvo Slovencev je bilo prihajajočim slov: emigrantom v resnici v veliko pomoč. V društvu so slovenski emigranti ob prihodu našli vedno domače slovensko ognjišče, ki ga je preveval topel dih domovine in slovenske ljubezni ter razumevanja. Pod Staretovim predsedstvom v Društvu Slovencev je Victor Martinez 50 postal simbol organizirane slovenske protikomunistične skupnosti v Argentini, Društvo Slovencev pa reprezentativna organizacija slovenskih protikomunističnih naseljencev v Argentini. V njej je bil Stare gonilna sila, da se je udejstvovalo na najrazličnejših področjih.

S **tiskom** je imel Stare vedno tesne stike, čeprav sam po poklicu ni bil časnikar. Kot odvetnik pa je vodil mnoge tiskovne pravde v zastopstvu časopisov Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani. Užival je glas dobrega poznavalca tiskovnega zakona. Pisal pa je tudi članke v razne kat. liste, zlasti v Svobodno Slovenijo ob njeni ustanovitvi. V času revolucije sta na njegovo pobudo izšli obe dokumentarni knjigi proti komunizmu "V znamenju Osvobodilne fronte" in "Črne bukve". Marca meseca 1944 je bil s potvorjenimi dokumenti v Trstu in je tam s pok. Jojotom Golecom in drugimi prijatelji sodeloval pri ustanovitvi tajnega lista "Slovenski Trst", ki je potem izhajal v Trstu tudi s podporo sodelavcev Svobodne Slovenije.

Po prihodu v Argentino je uvidel, da je slovenski list nujno potreben. Zato je že za Novo leto 1948 obnovil izhajanje Svobodne Slovenije s pomočjo uvidevnih in požrtvovalnih Slovencev. Svobodna Slovenija, ki je od leta 1949 tednik, je ves čas deležna izredne jubilantove ljubezni. Mora ji pa posvečati tudi mnogo svojih skrbi, ker je to list, ki izhaja brez vsakih podpor in fondov. Zato je treba mnogo skrbi in truda, da je številka tedensko v tiskarni plačana, zlasti, ko mnogi naročniki in bralci niso redni plačniki. Za Svobodno Slovenijo pa Stare ne skrbi samo v navedenem smislu, ampak vanjo tudi piše kot dober časnikar, kar dokazujejo njegovi ideološki ter polemični sestavki ter članki.

Slovenski knjigi pa je Stare izkazoval posebno skrb in ljubezen. Z ustanovitvijo založbe Svobodna Slovenija je postal pionir kulturnega dela nele med Slovenci v Argentini, ampak je položil tudi temelje za razvoj slovenske protikomunistične izseljenske književnosti. Tako je za Novo leto 1949 presenetil prvi Koledar Svobodne Slovenije na 191 straneh. Temu je sledil vsako leto popolnejši in je v zadnjih resnični Zbornik-Koledar, kakršnega nima nobena druga emigracija. Po svoji kvaliteti daleč prekaša vse tovrstne knjige tudi doma. Doslej je izšlo 7 Zbornikov-Koledarjev. V njih so dobili slovenski izseljenci nad 1800 strani zanimivega branja, opisov, zgodovinskih spisov, povesti, pesmi, življenjepisov, opisov spominskih dogodkov itd. Leta 1948 so že imeli slovenski pesniki in pisatelji možnost in priliko za objavo svojih del. Kaj vse pa je bilo treba žrtvovati poleg poklicnega dela, da so te knjige izšle, ni mogoče opisati.

Že izdaja prvega koldarja je bila riskirana stvar. Pa je šel Stare že leta 1949 še korak naprej. V Založbi Svobodne Slovenije je izšla mogočna pesnitev popularnega pesnika, rapsoda slov. protikom. emigracije, dr. T. Debeljaka "Črna maša za pobite Slovence". Kaj je pomenilo izdati tedaj pesniško zbirko lahko presodi predvsem tisti, ki pozna finančne težave pesniških zbirk. Z izdanjem te knjige pa je Stare hotel doseči to, da naj postane Kalinova, t. j. Debeljakova "Črna maša za pobite Slovence" prvi mogočni izraz zahvale slovenske emigracije žrtvam vojne in revolucije. Črni maši je sledila izdaja naslednjega Debeljakovega izvirnega dela, zopet zbirka pesmi, ki opevajo globoko ljubezen med možem in ženo. Ta pesniška

(Nadaljevanje na 3. strani)

Novice iz Slovenije

V Ljubljani so v parlamentu izglasovali zakonski osnutek o lekarniški službi. V njem je poudarjeno načelo, da je lekarniška služba nerazdružljivi del splošne zdravstvene službe. Po najnovejših zveznih predpisih so lekarne samostojni zavodi, ki se upravljajo po uredbi o upravljanju zdravstvenih zavodov. Ob tej priliki so sporočili, da je v Sloveniji 94 javnih lekarn ter 3 lekarniške postaje in 9 bolnišničnih lekarn. Vse te izdajo letno zdravila na približno 4 milijone zdravniških receptov. 3.700.000 receptov predpišejo zdravniki socialnega zavarovanja, ostalih 300.000 pa odpade na bolnike izven socialnega zavarovanja.

Po novi teritorialni razdelitvi, ki jo doma pripravljajo v zvezi z ustanavljanjem komun, bo imela Slovenija 11 okrajev, ali kakor jih sedaj mislijo imenovati okrajne skupnosti komun. Ti bodo: 1. **Ljubljanska** skupnost, v katero bodo spadali dosed. okraji: Ljubljana mesto, Ljubljana — okolica in del okraja Postojna; 2. **Mariborska** skupnost z okraji: Maribor, Maribor-okolica in Slovenj gradec; 3. **Celje** z okrajema Celje in Šoštanj; 4. **Kranj** z okrajema Kranj in Radovljica; 5. **Gorica** z okrajema Gorica in Tolmin; 6. **Koper** z okrajema Koper in Sežana ter večjim delom okraja Postojna; 7. **Trbovlje** z okrajema Trbovlje in večjim delom krškega okraja; 8. **Novo mesto** z okrajem Novo mesto, Črnomelj in delom krškega okraja; 9. **Murska Sobota** z okrajem Murska Sobota in Ljutomer ter 10. **Ptuj** in 11. **Kočevje**. V Sloveniji je sedaj 381 občin. Po novi razdelitvi jih bo verjetno samo 131. Pri tem številu znaša povprečje na eno občino 11.503 prebivalci.

Umrli so. V Ljubljani: Slavica Cvenkel, roj. Hafner, Marija Špetič, roj. Prelc, Meta Stine, osmošolka, Valentin Kajdiž, zlatomašnik, Anton Osenar, Emilija Rojc, učiteljica v. p., Jernej Žulj, Štefan Šefran, Karel Urbančič, tajnik poštne direkcije v p., Marija Mezek, Ivan Sever, Frančiška Jakopin, roj. Štrukelj, Ivan Počivavšek, žel. uradnik v p. in Ivan Paternost, posebnik in mesar v Zalogu, Anica Sipič, roj. Novak v Kranju, Franc Drolka, pos. in krojaški mojster v Dobu pri Domžalah, Franc Strenčan v Celju, Janko Aleksander, urar v Mariboru, Andrej Doljak, poštni inšpektor v p v Izoli, Marija Veble, roj. Tomšič v Celju, Ferdo Rifel, predsednik občine v Rornjem gradu, Franc Murovič, vrtnarski mojster v Radencih, Frančiška Črepinko, roj. Mešič v Mariboru in Ignac Kozlin, glasbenik v Biljani.

Novi zakon o jugoslovanski ljudski armadi je zamenjal tri dosed. zakone, ki so bili sprejeti med kom. revolucijo in po njej in so v glavnem potrjevali položaj "ljudske armade, ustvarjen v narodnoosvobodilni vojni in ljudski revoluciji". Z novim zakonom se bo organizacija JLA prilagodila potrebam sodobne strategije in taktike. Novi zakon potrjuje v glavnem sedanje stanje glede starešinskih stopenj in razredov ter uvaja samo dva nova čina: čin generala kot najvišjega v vojski in čin admirala brodovja kot najvišjega v pomorstvu.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je zagovarjalo 35 obtožencev, ki so s tatvinami v zadnjih letih oškodovali Delavnice železniških vozil v Mariboru za 4.385.000 dinarjev.

Svet tehniške fakultete na ljubljanski univerzi je izvolil za predsednika ing. Miloša Breliha, svetnika pri institutu za elektriško gospodarstvo v Ljubljani.

V slovenskih vodah so se v zadnjih letih močno razmnožile vidre, ki so postale velike škodljivke zaradi uničevanja rib. Nekatera ribiška društva so zato razpisala nagrade za uplenjene vidre, poleg tega pa je kožuh last uplenitelja.

(Nadaljevanje z 2. strani)

zbirka "Poljub" je izšla v bibliofilski, naravnost raskošni opremi v 250 izvodil. Za prvo Marijino sveto leto v letu 1954 je izšla tretja knjiga pesmi in to zopet dr. Tineta Debeljaka. Je to pesniška zbirka Mariji. Vse te tri pesniške zbirke je ilustrirala in opremila akad. slikarica Bara Remec.

Skrb za slovensko mladino v izseljenstvu je izpričal s knjigo "Naša beseda". Izšla je leta 1951 in je namenjena tisti naši mladini, ki se ne spominja svoje domovine, t. j. najmlajšim. Predlog, da bi izšla ta knjiga je Stare utemeljeval: Če ta mladina že ne nosi podobe svoje domovine v duši, ker je nikdar ni gledala s svojimi očmi, naj o lepoti svojega jezika in pesmi zve vsaj malo iz knjige, ki je namenjena samo njej.

Ne bomo izdali nobene poslovne tajnosti, če povemo, da je edina obratna glavnica založbe Svobodne Slovenija zaupanje v Staretovo poštenost in dano besedo, da izpolni obrezo.

Za vse to delo, ki ga je opravljal in opravlja še naprej Stare, je treba idealizma. In tega ima Stare dosti, včasih celo preveč. Prime tam, kjer je treba. Če je n. pr. danes treba napisati ideološki članek, ali postaviti stvari na svoja mesta-evo ga Stareta. Če je treba odkrito stopiti v ospredje in braniti "linijo" slovenske protikomunistične skupnosti — tja naj gre Stare. Kadar gre za resnico, za idejo, za poštenost, za pravo pot, za odkritost proti hinavščini, tedaj je Stare borben in brezkompromisen. Še malo mu tedaj ni mar zamere, pa naj še toliko trpi njegova popularnost.

Za njegov 50 rojstni dan se je Stare skušal umakniti. Pa ga je kljub temu presenetila skupina slovenskih otrok iz Bs. Airesa, ki mu je prinesla šopek 50 rdečih nageljnov z roženkravtom in rožmarinom ovitega v slovenski trak. Čestitali so mu in želeli še mnoga leta. Tej želji se pridružujemo tudi mi.

Slovenci v Argentini

Buenos Aires

Ob desetletnici Velikonjeve smrti

Slovenska kulturna akcija se bo v soboto dne 25. junija na dan desetletnice nasilne smrti pisatelja **Narteja Velikonje** spomnila v župnijski dvorani v Ramos Mejii (ob 8 zvečer) desetletnice vetrinjske tragedije, s posebnim poudarkom pa pobitih ustvarjajočih kulturnih delavcev, padlih v času odpora revoluciji, pa tudi po njej doma in v emigraciji umrlih. Balantič, Kunstelj, Novačan, Zorman, itd bodo v okvirju Velikonjeve proslave z njim vred zaživeli v našem spominu, in Slovenska kulturna akcija se bo poklonila njihovemu delu in njihovim smrtim. Program, sestavljen na originalni način s sodelovanjem štirih odsekov — literarnega, dramskega, glasbenega in likovnega — bo obsegal literarno, odrsko, pevsko in likovno počastitev ob kateri bo smisel tega spomina pojasnil dr. Tine Debeljak. Ob tej priliki bo izšla tudi bibliofilska, samo v 300 izvodih tiskana risarsko-pesniško izredna knjižica KYRIE ELEISON, "slovenski veliki teden", delo akad. slikarice Bare Remec in Tineta Debeljaka, s katero se bo ta kulturna ustanova pridružila na svojski način vsenarodnim spominskim proslavam. Vsi vabljeni na ta umetniško-žalni večer Slovenske kulturne akcije!

Telovska procesija

Slovenska Telovska procesija je šla tudi letos, kakor vsa leta poprej, po lepih vrtovih Don Boskovega zavoda v Ramos Mejia. Ob desetih se je začela sv. maša, ki jo je opravil g. Janko Mernik. Na koru je prepeval slovenske pesmi pevski zbor Gallus pod vodstvom g. dr. Julija Savellija. Cerkev je bila polna slovenskih mož in žena z otroci, fantov in deklet. Po maši se je iz cerkve razvila veličastna procesija mimo štirih lepo pripravljenih oltarjev, ki so bili vsi okrašeni s svežim cvetjem in zelenjem. Sv. Rešnje Telo je pod baldahinom nosil č. g. direktor Orehar Anton ob asistenci številne slovenske duhovščine. Ljudje v procesiji so glasno molili, Gallus pa je prepeval nabožne pesmi. Ob vseh štirih oltarjih, so se udeleženci procesije za blagoslov razporedili v polkrogu in poklekali pred Najsvetejšim. Ljubka je bila skupina dekličev in fantičev, poleg resne lepote skupine slovenskih narodnih noš.

Za desetletnico vetrinjske tragedije je Društvo Slovencev izdalo lično spominski brošuro. Ker je še nekaj izvodov na razpolago, vabimo vse, ki se za brošuro zanimajo, da jo kupijo v pisarni Društva Slovencev ali pa na krajih, kjer se bodo vršile krajevne spominske proslave. Brošura je informativna in je primerno, da jo podarite tudi svojim argentinskim znancem in prijateljem.

Mendoza

Roditeljski sestanek mendoških družin slovenske skupnosti smo imeli v nedeljo 22. maja t. l. Naš dušni pastir, g. Jože Horn, ki razvija med nami veliko in neutrudno delavnost, zlasti v skrbi za našo mladino, je želel skupno s starši razpravljati o perečih problemih, v katerih žive naši otroci in doraščajoči mladci. Udeležba je bila zelo zadovoljiva, saj skoro ni bilo družine, ki ne bi bila zastopana.

V razpravi je bila predvsem povdarjena dolžnost staršev po skupnem sodelovanju pri vzgoji mladine s svojim dušnim pastirjem, ker le tako jo moremo ohraniti katoliško, v tem plitvem okolju. Skrb pa je tudi ohranjati jo narodno zavedno, kar naj zajema v naših mladinskih organizacijah. V debati, ki je sledila, so se razčlenile marsikatere težave in navzoči so se razšli z novo vzpodbudo v krog svoje družine z zavestjo, kako prepotrebni bi bili pogostejši slični sestanki.

Ga **Dacar Marija** je nenadno teško obolela in so jo morali dne 20. maja prepeljati v bolniško oskrbo. Želimo ji skorajšnje ozdravitve.

Bariloche

Čilska odrava na Cerro Paine. — V preteklem poletju v jan. in februarju je skupina čilskih andinistov poskušala dospeti na vrh Paine Oeste, gore, ki je kot znano, zahtevala v januarju l. 1954 življenje našega rojaka **Pangerca** in bariloškega andinista **Schmolla.** Čilski planinci so usmerili svoje napore v zahodni steni, kjer sta raziskavala razne možnosti novembra l. 1954 bariločana Meiling in Vallmitjana. Po treh tednih so Čilenci opustili borbo pod vrhom Cumbre Norte (ali Cumbre Falsa), kjer so zastonj poskušali doseči sedlo med tem vrhom in najvišjo špico (Pico Principal). Vendar so dospeli tako visoko, da so mogli posneti fotografijo kupole s severne strani, kjer izgleda jako težka, vendar ne nemogoča. Kot prva bariloška odprava, so tudi Čilenci doživeli dosti neprilik z vremenom.

Ko se je direktni poskus ponesrečil, so čilski plezalci naskočili zahodno steno v njenem južnem koncu in tam brez posebnih težav dosegli greben, takozvano "streho", bolje rečeno vrhnji greben zgornjih ledenikov. Povzpeli se na Pico Sur, ki so ga nazvali "Pico Bariloche", ker kraljuje kot nepremični stražar nad usodnim francoskim ledenikom, kjer spita večno spanje bariloška planinca. S Pico Sur so napravili Čilenci dobre fotografske posnetke. Kupola izgleda z južne strani čisto navpična in nemogoča. Južni greben je oster kot nož in natrpan z ledenimi opastni. Tudi tam ni poti na vrh. Slednjič so se Čilenci povzpeli še na Pico Central v vrhnjem grebenu, od koder so videli kupolo še od bližje. Prepričani so, da ne daje s te strani nobenega upanja.

Čilska ekspedicija je skoraj dovršila raziskovanje najvišjega vrha skupine Paine. Opravila je temeljito nalogo. Zdaj čaka kupola še na zadnji, poslednji korak. Po treh bariloških in eni čilski odpravi je vrh Paina še vedno nepremagan. VA

CLEVELANDSKO PISMO

Zadnjič sem omenil nekaj na splošno o Slovencih v našem mestu in dodal kratko poročilo o političnem in kulturnem delu. Naj danes nadaljujem.

Odkar so prišli po drugi svetovni vojni sem novi naseljenci iz Evrope, se je ameriško slovenstvo močno poživilo, narodna zavest in samozavest pa okrepili. Slovenska družba, ki je preje sestojala izključno iz delavcev, je dobila sedaj tudi nekaj zavednih slovenskih izobražencev, ki se svojega slovenskega porekla in pripadnosti ne sramujejo.

Vpliv novega časa in novega razpoloženja se kaže v ustanovitvi slovenskih šol pri sv. Vidu in pri Mariji Vnebovzeti. To sta sicer samo sobotni šoli, toda njun pomen zaradi tega ni nič manjši.

Med nami delujejo posebno živahno takozvana bratska društva Kranjsko slovenska katoliška jednota, Slov. dobrodelna zveza, Ameriška bratska zveza in Slov. narodna podporna jednota. To so v resnici nekaka zavarovalna društva za slučaj bolezni in smrti, ki pa se tudi družabno vneto udejstvujejo. SNPJ je najmočnejša, saj ima preko 70.000 članov, sledi ji KSKJ z nad 50.000 člani.

Vsa ta društva imajo zbrana precej velika denarna sredstva, s katerimi pa slovensko kulturno življenje sorazmerno skromno podpirajo. Med nami delujeta tudi dva čisto slov. denarna zavoda: The North American Bank in St. Clair Savings&Loan Co. Vsaka od njih ima okoli 15 mil. dolarjev vlog, oziroma sredstev. (Prva je v kat. rokah, druga v naprednih!)

G. Matica je, kot sem zadnjič omenil, podala Figarovo ženitev v slovenščini. Predstava je odlično uspela, posebno če pomislimo, da so nastopali v precejšnji meri taki, ki so rojeni tu in jim je slov. govorica precej tuja. Naj nihče ne misli, da so to kaki poklicni pevci. Nikakor! Ti ljudje se trudijo podnevi v tovarnah, večere pa žrtvujejo petju.

Slov. oktet, ki ga vodi Janez Rigler, je imel lepo materinsko proslavo v cerkveni dvorani pri Sv. Vidu. Udeležba je bila prav lepa, lep pa tudi spored in njegova izvedba.

Slovenske žene in dekleta so že precej davno ustanovile posebno organizacijo — Slov. žensko zvezo. Če se prav spominjam, ima okoli 14.000 članov in izdaja svoje mesečno glasilo "ZARJA". Koncem maja je imela ta organizacija v Clevelandu veliko zborovanje — konvencijo. Ob tej priložnosti je bil velik banket z lepim sporedom, g. Gorše pa je imel v okviru tega zborovanja razstavo svojih del v SND.

Preteklo soboto in nedeljo je bila večja skupina tukajšnjih rojakov na romanju v Torontu, kjer so spomladi blagoslovili novo slov. cerkev.

To nedeljo pojdemo s šentvidsko slovensko šolo na izlet, prihodnjo se bomo pa spominjali na Spominski akademiji, ki jo prireja mlad. društvo KRES, padlih in pomorjenih domobrancev.

V okviru begunskega zakona se posebno dr. Miha Krek vneto zavzema za prihod novih slovenskih beguncev v Združene države. Pri tem zaslužnem delu mu vsi želimo obilo uspeha. Da bi le moglo priti sem vsaj še nekaj tisoč slov. rojakov in rojakinj! Žal, to ni možno in bomo veseli, če jih bo vsaj nekaj stotin.

Pozdrav vsem rojakinjam in rojakom!

Jaršan

NARTE VELIKONJA (20)

Višarska polena

Franca je stala kakor odrevenela. V glavi se ji je vrtelo od divje slabosti, ki ji je grabila srce. Tisoč misli, tisoč sklepov je vrelo skozi njene možgane. "Človeka morim!" ji je nenadoma zazvenelo v mislih. "Človeka morim, ki mi je dal prvorojenca za moža. Zaradi svojega prvorojenca ga morim, da ne bo rojen v sramoti!" Kakor oster bič je pelo v njenih možganih: "Moriš, moriš, moriš!" Čutila je vzval krvi, ki ji je plala v senca, občutila je mrzli obroč groze in bridke tesnobe, ki ji je legel okoli prsi. "Zaradi še nerojenega morim živega, zaradi prijaznosti in njegove ljubezni, očetovske ljubezni, ga morim!"

"To bo meni v smrt!"

In njegov sivi pogled se je bliskal od srda in bolesti, razočaranja in maščevalnosti, od žalosti in grožnje, od bridke bolečine in sovraštva. Snaha je trepetala, pa se hipoma zbrala vsa odločna.

"Ne bo, oče!" je stopila Franca ter ga prijela za roko. "Ne bo, oče!"

Mohor je otresel njeno roko, kakor da ga je pičil gad.

"Pusti me!" je dejal s studom in zaničevanjem, "pusti me!"

"Ne bo, oče!" je ponovila s poudarkom. "Vaš grunt ne bo delal pokore za moj greh. Kadar mi daste mojo doto, dam grunt nazaj!" Odločno, kakor da je pretrgala vso temo obupa in nejasnosti nad seboj, je dvignila roko. "Grunt Vam vrnem in če je to moja smrt!"

Mohor je mežikal vanjo ter brisal nos z golo roko. Razločno je videl njive pod seboj; oni stari oreh je metal mogočno senco na brazde in trato. Ob njenih zadnjih besedah mu je šlo kakor blesk preko obraza od olajšanja. Zacmokal je s slino ter se prestopil na zdravo nogo.

"Kaj praviš?" je nazadnje ujel besedo.

"Da, in četudi bo to moja smrt!" je poudarila razločno in glas ji je trepetal v čudni grozi.

"In Tine?" je vprašal skoraj strahoma.

"To je moja stvar!"

"Ali ga boš vzela? Ali te bo on vzel?" Neznana skrb je zvenela iz njegovega vprašanja.

"To je moja stvar!"

"Prisezi, Franca, samo to prisezi, da njemu ne daš grunta. Samo to prisezi in imej grunt!" je zagrčal starec, ki so se mu roke tresle od neizmernega razburjenja. "Samo to prisezi, pri onem križu vrh slemena, ki sem ga jaz sam tja pribil, pri onem križu, da ne bo nikoli Mohorjev hlapec imel Mohorjevega grunta!"

In je dvignila roko k prisegi ter govorila odločno in trdo:

"Prisegam, da ne bo Mohorjev hlapec nikoli imel Mohorjevega grunta!"

"Amen!" je pristavil Mohor, ki je snel kučmo ob tem strašnem prizoru, polnem grozne tajinstvenosti.

"In če ne, naj ti gori na duši! Tebi in njemu in vsem za teboj, če ti prej ne bo zgorela streha nad glavo!"

Mesečina je lila na Mohorjevino, na lipe pred hišo, na polje, na sadovnjak, na strehe in belo zidovje, kakor da lije srebro iz neba. V Francini sobi je brlela luč, gospodinja je sedela pri mizi ter nemo s krvavimi, objokanimi očmi strmela predse. In ko je ura odbila polnoči, se je zgenila; zdelo se ji je, da je nekdo pogledal skozi okno.

"France", ji je šinilo skozi možgane, "France, za očeta je prišel terjat nazaj!"

In je zgenila listino enkrat, dvakrat, jo zmečkala v rokah kot cunjo ter jo prižgala na petrolejki. Iz listine je planil plamen do nizkega stropa, lizal črke in plapolal. Franci se je zdelo, da plapola in gori brez vsake vročine. "Mrtvi ogenj!" ji je šlo skozi misli, "ogenj mrtvih, tako gori na duši!"

Ostal je samo črnosivi pepel. In ko ga je pobrisala s tresočo se roko, je opazila majhen, le osmojen košček, ki ni zgorel in na njem je bil lastnoročni podpis njenega mrtvega moža. Stisnila je papir kakor svetinjo ter ga nesla k ustnam, a se je premislila sredi kretnje ter se spustila na mizo.

"O, jaz ničvrednica — nezvesta!"

18.

Blaž se je truden in blaten pehal po zasneženi cesti proti Sv. Juriju ob Ščavnici. Teden dni je že bil na potu, zmučen, potrt in obupan v svoji boli.

"To je zadnji Sveti Jurij; če tam ni, so se oni motili!"

Iskal je Meto Križnar, ono žensko, ki mu je pisala takrat, ko je Marta Božičeva rodila njegovega otroka. V rokah je tiščal že orumeneli papir, ki je bil ves masten od prijemkov, na katerem so se poznali madeži njegovih rok in njegovih žepov. In ga je bral in so mu lile solze v potoku po velih licih.

Dragi moj, ti brezsrčni moj!

Ne morem sama pisati, piše mi Metka. O, kako bi rada jaz pisala sama. Vem, da ti ne bo prav, da pišem. Toda moram. Ne radi sebe, ki ne maraš več zame. Zakaj ne maraš, sam Bog ve. Ne radi sebe, zaradi otroka. Sina si dobil. Kakšen lep otrok! Če bi ga videl, bi vse pozabil, da sem te kdaj žalila, in bi ga vzel v naročje. Tako sem sama, tebe ni od nikoder. Na svetega Martina dan je in župnik ga je kar sam krstil za Martina. Nič ni pomagalo, Metka mu je botra, za botra pa je bil mežnar, ker drug ni hotel. Jaz bi bila rada, da bi bil Blaž, po tebi, po očetu. Metka je služila z menoj, tista je, ki je takrat imela rumeno jopo, ko sva bila na veselici in si še vprašal, kdo je ona z rumeno jopo. Mežnarju sem poslala za prijaznost in nadlego pet goldinarjev in jih je vzel samo tri, dva je poslal nazaj za Tineta. Ta dva goldinarja sem dala naložiti v hranilnico in Metka mu je dala še pet, da jih ima sedem. Zapisali smo, da jih sme vzeti , ko bo star 24 let. O, če bi ga videl, bi jih dal ti gotovo še sedem. Piši kaj in pridi k nama, ki sva sama. In če me ne bo, usmili se fantka, sinčka

ljubeče, pozdravljajoče Te
žene neporočene.

Spodaj je bilo pripisano v naglici:

Slaba je, pridite hitro, rada bi Vas vsaj videla.

In Blaž je bil našel pred dnevi pismo med svojimi starimi papirji, ga del na kolena in ga močil s solzami ter ves trepetal:

"O, to je dokaz, to je dokaz!"

Ko je premagal prvo veselje nad pismom, je zlezel vase ter svinčeno mrzlo stisnil zlogovaje skozi zobe; in so padali zlogi, mrzli, svinčeno težki, polni trdega, bridkega kesanja, kakor da si trka na prsi:

"In sem šel in sem oba zatajil in delam pokoro za svoj greh in sem kriv vseh grehov svojega sina. In sem kriv vseh grehov svojega zatajenega sina, nesrečnega. O, Sveti, Pravični, kaj bo z mojo dušo. Na kolenih, glej, na kolenih! Če jo moram dati v zameno, da rešim sina, vzemi življenje, o ti Sveti, o ti Pravični, o ti Bridki, o ti Grozni, ki si me otel iz jame zasutega, ko nisi otel deset družinskih očetov otrokom, ko nisi otel osemnajst sinov materam, ko nisi otel sedem starcev starkam ženam, si me otel. O, ti Grozni, ali si me zato otel, da delam samo pokoro? Ali me nisi otel zato, da rešim sina! In zdaj si mi še poslal dokaz, ki ga zahteva, o ti Predobri, zaradi sina, ki ni kriv sam, da ne pozna očeta!" (Nadaljevanje sledi)

Nova Domovina
"La nueva Patria"
Casilla de Correo 8
Capital
Suc. 17

SLOVENCI PO SVETU

USA

Los Angeles, koncem maja 1955.

Prav vesel sem bil, ko sem prejel Vaš list na ogled. K ameriškim problemom, ki jih v njem omenjate, bi dodal samo to, da ima sedanja ameriška generacija samo dva problema na hitro roko: prvi je, kje parkirati z avtom, in drugi, kako shujšati. S prvim sem tudi sam v težavah, kajti moj Oldsmobile, Hollyday, Rocket 88, nad katerim bi bili vsi moji metliški rojaki ponosni, tudi ne najde vedno prostor pod milim nebom. In v skrbeh za prostor hujšam — po malem tako, da ne bom postal ravno trlica. Pa sredi tako lepega mesta tudi postati ne bom mogel, saj bi človek pridobival na teži ob samem gledanju nanj, še bolj pa na številke, v katere je zavit Los Angeles, mesto, ki se je ob svoji ustanovitvi leta 1781 imenovalo El Pueblo de Nuestra Señora la Reina de los Angeles, danes pa na kratko L. A. (el ej). Danes je tudi največje mesto na amer. zahodu, je center petrolejske, zrakoplovne, filmske, ribiške in Citrus industrije. Med posebnosti mesta pa spadajo: Exposition Park, ki ima 15.000 grmov vrtnic in to 150 različnih vrst in Park Coliseum, ki ima 100.000 sedežev. Leta 1910 je mesto štelo 320.000 duš, danes več kot 3 milijone. Na cestah je sedaj približno 1.200.000 avtomobilov dnevno. Rojstev je na dan ca 600. Letališča imajo dnevno okrog 600 odletov in priletov. Ima pa mesto še dve univerzi, 1.700 cerkev vseh veroizpovedi, 21 radijskih in 7 televizijskih postaj, 1.500.000 telefonov, 1.500.000 televizijskih in 5 mil. radijskih aparatov. Ob teh številkah si lahko mislite, da si od časa do časa zaželim biti spet pod Gorjanci ter v košati senci stare bukve, kjer bi grozil edinole kak siten brencelj, zaspati kakšno urico odmora. Vse bralce lepo pozdravlja bivši salzburgovec **Metličan Frenk.**

KANADA

Poroka. Poročila sta se g. Edvard Pikovnik od Sv. Križa pri Litiji in gdč. Ivanka Pečnik iz Gornjega grada. Čestitamo.

Krščeni so bili naslednji slov. otroci: Lucija — Roza — Marija Resnik, hčerka Rudija in Anice, roj. Naglič; Ana-Marija Jereb, hčerka Lojzeta in Marije, roj. Mrak; Rosemary Mildred Trost, hčerka Cirila in Mildred May Lewis; Elizabeta Jelen, hčerka Stanka in Terezije, roj. Petrič; Marija Štefanija Novak, hčerka Štefana in Ane Novak; Helena Prince, hčerka Stanislava in Ane, roj. Bubnič; Marija Bogataj, hčerka Jožeta in Vide, roj. Kavčič; Veronika-Vera Mulc, hčerka Franca in Rozalije, roj. Kropar.

Slovenski župnik je v zadnjem času blagoslovil hiše, ki so si jih postavili naslednji slov. rojaki: Lojze in Marija Jereb, Nace in Marija Gorše, Janez in Pavla Krnc, Ivan in Angela Zakrajšek, Jože in Lidija Jaklič, France in Franca Petrič ter Jože in Bernarda Meden.

VENEZUELA

Poroka. V soboto dne 28. maja t. l. sta se poročila v kraju Dos Caminos g. Ivo Meškon in gdč. Neška Žibert. Novoporočencema žele vsi prijatelji in znanci mnogo sreče in božjega blagoslova.

PRIPRAVE ZA JULIJSKO KONFERENCO

(Nadaljevanje s 1. strani)

ki med Moskvo in Bonnom postavljeni.

Tako bo verjetno ostalo glavno vprašanje za sporazum med vzhodom in zahodom samo vprašanje organizacije varnosti v svetu in dogovor o tem, kako omejiti oboroževanje, oboje pa bi se nazadnje moralo zaključiti z dogovorom o kontroli atomske energije.

Zahodni blok se pripravlja za ženevsko konferenco tako (kakor to pišejo listi), da pripravlja enoten predlog o paktu, ki naj da varnost Evropi in vsemu svetu. Obrisi tega pakta še niso vidni, vendar je bilo v preteklosti mnogo takih pogodb, ki so mnogo pomenile zaradi tega, ker so vsaj za nekaj let ohranjale vtis varnosti in miru v svetu, nazadnje pa glavnih konfliktov niso mogle preprečiti (lokarnska pogodba, pakt o izločitvi vojne). Vse te pogodbe bi bile sposobne doseči svoj cilj samo tedaj, ako bi njih podpisu takoj sledilo omejevanje oboroževanja in nazadnje postopna razorožitev vsega sveta.

Ako se na zahodu pripravljajo na to, da bodo prišli v Ženevo že z besedilom načrta na splošen varnostni pakt, tedaj je pričakovati, da bodo sovjeti — sledeč svoji taktiki zadnjih mesecev — svet presenetili s senzacijo tudi na tem polju. Ker je pričakovati, da bo zahodni blok skušal s svojimi predlogi o varnosti rešiti vse svoje dosedanje pakte in oporišča, tedaj je na sovjetski strani vidna tendenca, ki stremi za tem, da bi se kot uvod v sleherni dogovor o varnosti in omejitvi oboroževanja moral v Evropi zlomiti sistem, ki so ga zahodni zavezniki zvarili (NATO in Pariški pakt) prav zato, da bi v Evropi vladala tista varnost, ki bi jo poroštvovala navzočnost ameriških vojnih sil v Evropi. Nekateri napovedujejo, da bodo skušali sovjeti spodnesti tla temu sistemu po stranski poti. Dosedaj so ga rušili s tem, da so terjali, da mora biti nova, združena Nemčija izločena iz tega evropskega obrambnega sistema. Ker pa to verjetno ne bo mogoče doseči, bi sovjeti skušali svet presenetiti s predlogom, da se vsa sovjetska vojaška sila v Evropi umakne na sovjetsko ozemlje, ako se istočasno iz Evrope umaknejo vse ameriške sile.

Tak umik dveh glavnih partnerjev v Evropi pa bi hkrati nakazoval nujnost, da se potem za varnost takega reda v Evropi (in verjetno tudi drugod) pomenita tista dva, ki sta na umik uvodoma pristala. Ker bi temu sledil potem dogovor o kontroli nad atomsko energijo, bi tak dogovor v glavnem zajemal samo dva, ki imata največje zaloge in možnosti za izdelovanje tega orožja, to je: ZDA in Sovjetska zveza.

Seveda so vsi ti načrti postavljeni samo na račun domnev. Toda o tem govore tako visoki državni predstavniki, kakor je v ZDA podpredsednik Nixon. V enem svojih zadnjih govorov je opozoril na važnost sprememb v taktiki sovjetske zunanje politike in dodal, da je ta politika "mehke roke" za ves svet dejansko mnogo bolj nevarna, kakor pa je bila Stalinova politika, ki je slonela predvsem na nezaupanju do zahoda in na ostrih in surovih gestah, ki so bolj jasno podajale pravo podobo o naravi komunizma in o njegovih namenih.

KOROŠKA

Na Koroškem pozorno zasledujejo boj za tranzitni vlakovni promet iz dežel v sovj. področju med Trstom in Reko. Ko so namreč sovjeti uvedli bojkot FLRJ, so ves žel. promet iz Češke in Madžarske uravnali preko Avstrije v Trst, tako da so se izognili Reki. Z obnovitvijo odnošajev med FLRJ in sateliti se je pa pričela borba za tranzitni promet, katerega morajo države plačevati v švicarskih frankih. Na konferenci zastopnikov čeških, madžarskih in jug. železnic v Opatiji so se dogovorili, da bodo odslej usmerjali precejšen del prometa tudi preko Južne železnice — Maribor odn. Kotoriba — Zidani most — Ljubljana — Trst odn. Reka in ne samo preko Beljaka in Trbiža. Kolikšen pa je bil avstrijski delež pri dosedanjem tranzitu, povedo najbolje številke za posamezna leta: leta 1938 — uvoz v Trst 160.146 ton, leta 1952 — 506.180 t, leta 1953 —558.092 t. izvoz iz Trsta leta 1938 — 502.252 t, leta 1952 — 1.519.663 t, leta 1953 — 850.539 t. Iz Madžarske je l 1938 odšlo proti Trstu 99.139 t. l. 1952 — 15.790 t, l. 1953 — 11.529 t, prišlo pa iz Trsta na Madžarsko leta 1938 — 49.637 t, l. 1952 — 27.122 t in leta 1953 — 47.744 ton. Ker je Jugoslavija uvedla silne olajšave za promet na Reko, obenem pa Trst vedno bolj izgublja svoje nekdanje kliente, na Koroškem ugotavljajo, da se bo sčasoma tudi promet skozi Beljak zmanjšal, zlasti še, ker Avstrija usmerja svoj promet tja, kjer je boljše in hitreje ter brez homatij postrežena.

ESLOVENSKE NOVICE

Redacción y Administración:
Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 451275

POIZVEDBA

Ga Marija Maurič, Calle Río Negro y Pardo, Bella Vista, FCNGU, Pcia Buenos Aires, bi rada zvedela za naslov družine g. Štefana Ravnika iz Kanala ob Soči pri Gorici. Komur je Ravnikov naslov znan, naj bo tako dober in ga naj sporoči ali ge Maurič na gornji naslov ali pa upravi lista.

OBVESTILA

Mladinska domobranska proslava, ki jo prirejata vsako leto SFZ in SDO, bo 19. junija ob 18.30 v župnijski dvorani Ramos Mejia. Iskreno vabljeni vsi fantje in dekleta pa tudi vsi prijatelji mladinskih organizacij. **Odbora SFZ in SDO.**

MARSIKDO ŠE NE VE...

...da se je od Kristusovega rojstva pa do danes rodilo na svetu 40 tisoč milijonov ljudi...

...da pride na vsake štiri osebe na svetu po en Kitajec. Sodijo, da živi trenutno v 35 kitajskih provincah 600 milijonov Kitajcev.

VELIKONJEV VEČER

Ob desetletnici mučeniške smrti pisatelja **Narteja Velikonje** se bo spomnila **Slovenska kulturna akcija njega, Balantiča, Kunstlja** in **vseh drugih** kulturnih delavcev, ki so postali žrtve komunizma.

Spominski govor ima dr. Tine Debeljak, na sporedu so še dela rajnih piscev.

Župnijska dvorana Ramos Mejía, sobota 25. VI. ob osmih.

Jugoslovanski Sokol, Klub in **Slovensko kulturno društvo "Edinost"** prirede v soboto 2 julija 1955 od 21.30 uri v dvorani Jug. doma J. N. Nuñez 1751, Dock Sud

VIDOVDANSKO PROSLAVO

z izbranim programom članstva, naraščaja in sodelovanjem gdč. **Mare Amadžič** s spremstvom poznanega orkestra prof. **Draga Cimperška.**

Po programu prosta zabava, srečolov z dobrim prigrizkom in pijačo v lastni režiji.

Vstopnina: Dame $ 5.—, gospodje $ 8.—, otroci vstopnina prosta.

Vas vljudno vabi

Odbor

PRODAM

dobro upeljano ŠPECERIJSKO TRGOVINO na Primeri Junti, Mercado del Progreso - Puesto 6 in 7. Interesenti naj se oglase na trgu v popoldanskih urah.

CADETE

SE NECESITA PARA INDUSTRIA GRAFICA

Informes en esta Administración

"CASA BOYU" — urarna in zlatarna
OLAZABAL 2336 **Tel. 76 - 9160**
pol kvadre od Cabilda 2300

Za dobro naložbo denarja Vam priporočamo dober nakup:
Moške zapestne ure Election 1.175.— pesov, Olma avtomatična, vodotesna po nespremenjeni ceni 1.250.—; Unver 17 rub. extra 825.—; Hidalgo, Pacar, Record, Silvana in druge s 17 rubini od 375.— pesov naprej.
Damske zap. ure, najnovejši švicarski modeli 17 dub. 395.—
Električne in običajne budilke.
Zapestnice v 18 krt masivnem zlatu 220.—
Uhanči za novorojenčke, sistem TIK 42.—
PREDELAVA STAREGA NAKITA — POPRAVILO UR
Naše stranke, ki so med tednom zaposlene, lahko pridejo tudi v soboto popoldne. Prijavijo se lahko telefonsko.

LOUIS DE WOHL (10)

Zemlja je ostala za nami

"Ne, ne," ga je prekinil Brandeis. "Niti midva nimava pojma. Vse, kar veva, je gola domneva. Morda bo lažje, morda bo težje, kakor si misliva. Toda še tako lahko ali še tako hudo — Argo se bo vrnila, potem ko bo pristala na Marsu. Sicer bi pa mogli navesti še druge pametne razloge — ali naj naštejem jaz? Kaj neki bo rekel C. B., ko bo zvedel za to? Njegova edinka, kajne? Sedaj pa še protirazloge: vzemimo, da se vrnemo in da izročimo mlado gospodično nepoškodovano očetu v roke. Vse filmske zvezdnice bi zasenčila — bila bi junakinja dneva — prvo dekle, ki je doseglo vsemirje — drzno tako, da ni trenilo niti z očesom..."

"Nehajte vendar," je planilo iz Chrisa.

"Res, junakinja dneva bi bila saj se je hotela celo peljati še naprej, kar naprej — toda viteška spremljevalca na ekspediciji nista mogla dovoliti, da bi se izpostavljala še nadaljnim, še večjim nevarnostim in sta zato vztrajala, da se vrnejo..."

"Pojdite k vragu!" je siknil Chris. "Sedaj se še norčujete iz nje! Vam bom že..."

"O, seveda, običajna, za take primere pripravljena pest pod nos, kajne? In tuji iznajditelj, sama glava ga je in nič srca, se bo sesedel in viteški glavni junak bo popeljal Argo nazaj domov. Ganjeni oče deklice ga bo objel in za zaključek — Mendelssohnova poročna koračnica. Nič se ne trudite, Christopher Cary, že tri minute držim revolver v roki. Prekleto slab kapitan bi bil, če ne bi tudi računal z možnostjo upora."

Srepo sta se gledala in jeza jima je pačila obraze.

"Sicer pa, kdo ve, če bi bil očka res tako ganjen?" je nadaljeval Brandeis. "Saj ne moremo več pristati na skrivaj — ali pa hočete preje poloviti iz Atlantskega oceana odvržena helikopterska krila? Vse bi prišlo na dan, vse v časopise. Kakšne posledice bi to imelo za inozemstvo! — In vaša amerikanska vlada bi se lahko na lepem postavila na stališče, da ima ona edina prednostno pravico do celestija. Pa četudi bi bilo treba zato izdati poseben zakon! Dragi moj, v velikem loku bi vi leteli iz Armitageovih tovarn in C. B. bi še našel sredstva in načine, da bi vam preprečil še kdaj srečati njegovo hčerko".

"Take ljudi, kot ste vi," je hropel Chris, "bi bilo treba iztrebiti!"

"Tudi Krištofu Kolumbu so se upirali," je zakričal Brandeis, ko ga je premagala jeza. "Proti vsemu, kar je bilo kdaj v resnici veliko, so se ljudje vedno upirali. Pritlikavce to moti, zato hočejo vse stlačiti na svojo lastno pritlikavost. Toda, ne bo se jim posrečilo, ne bo, vam rečem!"

Način govora in besede same so zvenele čisto drugače, kakor je imel Brandeis navado govoriti. Chris ga je pri tem gledal z odprtimi usti. Nato je zmajal z glavo in se otresel, kakor da bi hotel vreči nekaj z ramen. Chris je imel pesti še stisnjeni, toda njegov glas je zvenel že negotovo, ko je vprašal: "Za zlomka, kaj pa nama pravzaprav je?"

To vprašanje je napravilo nepričakovan učinek na Brandeisa. Priprl je oči in obstal nem, kakor da bi prisluškoval. Čez nekaj časa je vprašal: "Ali čutite, kako vam razbija srce?"

"Da, čutim."

"Ali imate občutek, da vam sili kri v glavo?"

"Imate prav. Skoraj bi dejal, da se me loteva omotica".

"Isto čutim jaz. To so kozmični žarki. Dobro, da ste jih odkrili. Oba nisva namreč čisto normalna. Trenutek — potipal bom, kako mi bije žila. Zadeva je nad vse zanimiva. Kaj pa — prosim, držite to stvarco toliko časa..."

Izročil je Chrisu revolver in si potipal žilo. Chris je z revolverjem v roki čakal ves radoveden, kaj bo prišlo. Edino, kar ga je sedaj še zanimalo, je bilo vprašanje, kako Brandeisu bije žila.

"Seveda, prav tako je, kakor sem si mislil," je pokimal Nemec. "Bije mnogo prehitro. No, sedaj mi pa vrnite to igračo. — Hvala!"

Brandeis je spravil revolver v žep. "Kar čisto zares sem vam hotel napraviti luknjo v glavi," je dejal zmajevaje. "Na kakšne ideje pride človek! Upajva, da bo jakost žarkov v kratkem ponehala, sicer..."

Cink!

Ladja je zatrepetala.

"Zadetek v polno," je dejal Chris in se zasmejal.

"Nikar se ne smejte," je ukazal Brandeis ostro, "vse sile morava napeti do skrajnosti. Kemična sredstva proti tem motnjam niso priporočljiva. Glejva, da prideva čim prej iz tega nevarnega območja. Že meteoriti sami so presneta nadlega, meteoriti in duševne motnje hkrati bi pa bile za naju oba preveč."

Čez nekaj časa je spregovoril zopet Chris: "Srce mi ne bije več tako divje." Ves čas ga je mučilo, da bi šel pogledat, kako gre Maksini. Zavedal se je, da je sam v sebi neuravnovešen in da se na svoje odločitve ne more zanašati.

"Žila potrjuje vašo ugotovitev," je zagodrnjal Brandeis pritrjevaje. Pogledal je hitro na uro in vrgel beležko na papir. "Ali sem klatil hude neumnosti, Cary?"

"Nn-ne. Nasprotno! Dejansko ste povedali same resnične ugotovitve — toda tiste vrste, ki jih navadno ne izgovorimo."

"Oh, to je pa hudo. Bi bile pa hude neumnosti že bolj prebavljive." Pogledal je Chrisa: "Vzemite za nekaj časa krmilo," je dejal, "ta čas grem pogledat, kako gre Miss Armitage. Smer držite ves čas na sedeminšestdeset — štirideset. Če se bo kazalec za več kakor eno stopnjo odmaknil, me, prosim vas, takoj pokličite! In še nekaj važnega: če bi v smeri vožnje karkoli zagledali, upam, da se ta slučaj ne bo zgodil, toda za vsak primer je nujno, da me takoj obvestite! Kličite me tudi, ako boste imeli le sumnjo, da je kaj takega mogoče. Ne čakajte, da bi se vam sumnja potrdila! Kličite takoj! Potujemo namreč skozi presneto nevaren prostor."

"Dobro razumem, kaj mislite," je pokimal Chris.

Brandeis se mu je nasmehnil. "Tisto, preje, mi je res žal, Cary." Dvignil se je s sedeža in Chris je zasedel njegovo mesto. Dobro mu je delo, ker se je lahko posvetil zaupani mu nalogi. Bilo ga je namreč zelo sram. Saj je bil vendar on tisti, ki je še pred Brandeisem začutil obema skupno nenaravno razburjenje, ki ju je gnalo skoraj v besnost. Žal mu je bilo, da se ni on prvi opravičil ali vsaj skušal najti olajševalnih okoliščin za svoje vedenje. Brandeis pa je kljub temu, da je bil sam podvržen istim vplivom, dejansko njemu povedal le stvari, ki so bile točne. Kakor je bilo samo po sebi strašno, zavedati se, da je sedaj Maksina izpostavljena vsem nevarnostim te ekspedicije — je bilo vendarle res, da je vse to sama zakrivila. Težko mu je bilo, zelo težko, to resnico priznati, toda bilo je tako. In Brandeis je imel polno pravico, primerjati se s Krištofom Kolumbom. Da — njegova naloga je bila mnogo večja. In njegov dosedanji uspeh tudi že. Četudi ne bo Brandeis uspel v svojem načrtu, ga bodo vendar prištevali za vedno k največjim možem človeštva, vsaj vse dotlej, dokler bosta velika duševnost in junaštvo priznano merilo. Tudi takrat, ko je bil pod blaznimi učinki kozmičnih žarkov, ni v svojih mislih niti za las odstopil od svojih zasnov in načrtov. Da, še več. Jasno jih je znal povedati. In kljub temu nikakor ni bil brezsrčen. Njegove besede "Tisto, preje, mi je res žal, Cary" so zvenele tako prisrčno, da se Chris niti za trenutek ni pomišljal pustiti ga samega k Maksini. Maksina! Sedaj se mu je posvetilo. Saj je tudi ona morala že takrat, ko sta govorila, biti pod vplivom kozmičnih žarkov. Tako je mogoče razumeti, da je bila njena prva reakcija, ko je zvedela za cilj vožnje, le strah in groza. Saj tudi njemu ni bilo skoraj nič drugače takrat, ko mu je C. B. prvič odkril veličastni načrt. Motilo ga je le to, da ji veličina tega podjetja ni šla k srcu. Prav tako se je vedla kakor občutljivi potniki na ladji, ko se jih prvič loti morska bolezen. "To je nevzdržno, to mora ponehati! Povejte kapitanu, naj ustavi ladjo in naj se vrne v pristanišče..."

No, hvala Bogu, sedaj je vedel, kaj je bilo vzrok temu čudnemu razpoloženju. Morda se bo Brandeisu le posrečilo, da bo pregovoril Maksino.

Cink. Cink, cink — cink.

Ladja se je močno zagugala. Kazalec na merilnem instrumentu je divje zanihal, a se hitro zopet umiril. Še vedno je kazal sedeminšestdeset-štirideset. Vse je v redu. Ta nadloga meteoritska!

* * *

"Marmon je imel," je razlagal Brandeis, "pravico voziti se z nami. Vi je pa nimate, Miss Armitage. Ali uvidite to?"

"Uvidim," je odvrnila, ne da bi ga pogledala. Ni mogla prenesti, če je kdo postopal z njo kakor s šolarko. Sovražila je to hladno, deloma ironično premoč tega človeka. Najbolj pa jo je grizlo to, da je imel prav. "Najbrž ima vedno prav," si je mislila. (Nad. sledi)